

Education in the Decisions of the Ombudsman Institution of the Republic of Türkiye¹

Lect. Asu PINAR (MA)
Celal Bayar University, Türkiye
ORCID: 0009-0000-0605-7276
asu.pinar@cbu.edu.tr

Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI
Ege University, Türkiye
ORCID: 0000-0001-9552-9094
erdal.toprakci@ege.edu.tr

Abstract

In this study, it is aimed to determine how the content of the decision texts formed based on the applications made to the PAI (Ombudsman) on behalf of education and training is distributed in terms of subject matter. The study, the document analysis method from the qualitative case design was used. The document of the study consists of annual reports published on the official website which contain the decision documents containing the results of the applications made to the PAI between 2013 and 2023. Classified by the documents that could be used for each year between 2013 and 2023. Appropriate sub-themes, codes and categories were identified through content analysis for data analysis. PAI's decisions regarding education are grouped under four main themes. According to the results of the research, PAI's decisions regarding education and training are gathered under four main themes. These themes are students, examination practices, higher education and the Ministry of National Education (MoNE). It was determined that the highest number of decisions in these themes are about "students". The problems related to students are quite scattered, ranging from registration to tuition fee payments. The second problem area is examinations, where there are problems such as measurement and evaluation flaws, interviews, poor quality of questions, theft of questions, etc. In higher education, the third problem area, difficulties in the management, regulation and implementation processes of universities. The fourth and final problem area is the MoNE, and the problems in this area include demands and complaints about frequent changes in the system, educational materials and curriculum, students' rights, teachers' working conditions, exam assignments, pay and title changes. In the light of the solution of these problems, the following suggestions can be made guidance services, financial support, access to resources and ease of course adaptation, exams should be conducted according to measurement and evaluation rules in a fair, merit-based manner. Regulations and decisions in higher education can be made more understandable, access through digital platforms can be improved, associate professorship tenure allocations can be made more transparent centrally and more effective feedback can be provided, academic advising mechanisms can be improved in graduate programs, and diplomas can be awarded in accordance with international recognition standards. Regarding MoNE, student-centered education models can be emphasized, individual guidance services can be increased, the use of technology can be improved, and career opportunities can be increased by improving teachers' working conditions.

Keywords: Education, Educational supervision, Public audit, Ombudsman decisions

Suggested Citation

Pinar, A. & Toprakçi, E. (2025). Education in the decisions of the ombudsman institution of the republic of Türkiye, *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)* 5(1), 49-64. Retrieved: <https://www.e-ijpa.com/pedandragoji/article/view/138>

E-International Journal
of Pedagogogy

Vol: 5, No: 1, pp. 49-64

Research Article

Received: 18.04.2025

Accepted: 08.06.2025

¹ This article is derived from the first author's master's thesis with the same title under the supervision of the second author.

Extended Abstract

Problem: Regarding education and training activities, individuals who think that they have been victimized or wronged by the actions and transactions of public institutions and organizations, in other words the administration, or the wrong attitudes and behaviors of public officials, should contact the Ombudsman Institution before the court process begins. They can apply to the Ombudsman (Public Audit Institution [PAI], 2023). In this study, it is aimed to determine how the content of the decision texts formed based on the applications made to the PAI (Ombudsman) on behalf of education and training is distributed in terms of subject matter.

Method: In this study, the document analysis method from the qualitative case design was used. The document of the study consists of annual reports published on the official website, decision publications and decision documents accessed from the automatic decision search tab, which contain the decision documents containing the results of the applications made to the PAI between 2013 and 2023. First, the researcher examined the web address to access the decision documents published by PAI and determined the sections where the decisions were published or explained. Then, she classified the documents that could be used for each year between 2013 and 2023. Content analysis was used to analyze the documents. During the data analysis phase, appropriate subthemes, codes and categories were determined for content analysis.

Conclusions: PAI's decisions regarding education are grouped under four main themes. These themes were determined as students, exam practices, Higher Education and the Ministry of National Education (MoNE). It was determined that the highest number of decisions in these themes were about students. It was observed that the students had problems with the applications, fees/contributions and registration/diploma procedures during the education process. In scholarship-loan transactions, complaints and dormitory requests regarding these issues came to the fore. It was determined that another area where students had problems was the problems they experienced during the course adaptation process. The main problems related to exam practices have been identified as complaints about the results of central exams, problems experienced during the application of exams, problems in the exam application process and problems experienced by disabled students in exams. The main problems of higher education have been identified as difficulties in the management, regulation and implementation processes of universities, problems in associate professorship processes, disruptions in master's and doctoral programs and problems related to diploma equivalence procedures. The main problems regarding the MoNE are related to the education and training process, frequent changes in the system, educational materials and program, student rights; Regarding teachers, it was observed that there were demands and complaints about working conditions, exam duties, payments and title changes.

Suggestions: In the light of these results, the following suggestions can be made: Students can be offered more consultancy services, financial support, ease of access to resources, and more guidance during course adaptation stages during their education processes. Regarding exam practices, application and evaluation guides, feedback mechanisms regarding objection processes, special security measures for face-to-face and online exams, and appropriate arrangements for disabled students can be planned. Regulations and decisions in higher education can be made more understandable and access through digital platforms can be improved, associate professor position allocations can be made more transparent centrally and more effective feedback can be provided, academic consultancy mechanisms can be developed in graduate programs and diplomas in line with international recognition standards can be issued. Regarding the Ministry of Education, emphasis can be given to student-centered education models, individual guidance services can be increased, and the use of technology can be improved, teachers' working conditions can be improved and career opportunities can be increased.

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Denetçiliği Kurumu Kararlarında Eğitim²

Öğr. Gör. Asu PINAR (YL)
Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
ORCID: 0009-0000-0605-7276
asu.pinar@cbu.edu.tr

Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI
Ege Üniversitesi, Türkiye
ORCID: 0000-0001-9552-9094
erdal.toprakci@ege.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, KDK'na (Kamu Denetçiliği Kurumu-Ombudsman) eğitim-öğretim adına yapılan başvurularına binaen oluşan karar metinlerinin içeriklerinin konu olarak nasıl bir dağılımı gösterdiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, nitel durum deseninden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın dokümanını, KDK'nın resmî web sitesinde yayımlanan 2013 ile 2023 yılları arasındaki yıllık raporlar ve karar belgeleri oluşturmaktadır. Veriler içerik analizi yapılarak uygun alt temalar, kodlar ve kategoriler belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; KDK'nın eğitim öğretim ile ilgili kararları dört ana tema altında toplanmıştır. Bu temalar; öğrenciler, sınav uygulamaları, yükseköğretim ve Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) olarak belirlenmiştir. Bu temalarda en fazla sayıda kararın "öğrenciler" konusunda olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerle ilgili problemler kaydolmaktan harç ödemelerine kadar oldukça dağınık bir niteliktedir. İkinci sıradaki sorun alanı olan sınavlarda; ölçme değerlendirme kusurları, mülakat, soruların kalitesizliği, soruların çalınması vb. gibi sorunlar söz konusudur. Üçüncü sorun alanı olan yükseköğretimde ise; üniversitelerin yönetim, düzenleme ve uygulama süreçlerinde yaşanan zorluklardır. Dördüncü ve son sorun alanı MEB olup bu alandaki sorunlar; sistemde yaşanan sık değişiklikler, eğitim materyalleri ve programı, öğrenci hakları; öğretmenlerin çalışma koşulları, sınav görevleri, ödemeler ve unvan değişiklikleri gibi konularda yaşanan talepler ve şikayetler şeklindedir. Bu sorunların çözümü konusunda şu önerilerde bulunulabilir: Öğrencilere rehberlik hizmeti, finansal destek, kaynaklara erişim ve ders intibak kolaylığı, sınavların adil, liyakati ön plana çıkaran bir tarzda ölçme ve değerlendirme kurallarına göre yapılabilir. Yükseköğretimde yönetmelik ve kararlar daha anlaşılır hale getirilebilir, dijital platformlardan erişim geliştirilebilir, doçentlik kadro tahsisleri merkezi olarak daha şeffaf hale getirilebilir ve daha etkili geri bildirim sağlanabilir, lisansüstü programlarda akademik danışmanlık mekanizması geliştirilebilir ve uluslararası tanuma standartlarına uygun diplomalar verilebilir. MEB konusu ile ilgili olarak, öğrenci merkezli eğitim modellerine ağırlık verilebilir, bireysel rehberlik hizmetleri artırılabilir, teknolojinin kullanımı geliştirilebilir ve öğretmenlerin çalışma şartları iyileştirilerek kariyer olanakları artırılabilir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Eğitim denetimi, Kamu denetçiliği, Kamu denetçiliği kurumu kararları

**E-Uluslararası
Pedandragoji Dergisi**

Cilt: 5, Sayı: 1, ss. 49-64

Araştırma Makalesi

51

Gönderim: 18.04.2025
Kabul: 08.06.2025

Önerilen Atıf

Pınar, A. & Toprakçı, E. (2025). Türkiye Cumhuriyeti kamu denetçiliği kurumu kararlarında eğitim. *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi (e-upad)*, 5(1), 49-64. Erişim: <https://www.e-ijpa.com/pedandragoji/article/view/138>

² Bu makale ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazarın aynı adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Toplamlar, insanların bir araya gelerek karmaşık ve düzenli etkileşimler kurdukları yapılar olarak tanımlanabilir. Tarihsel süreç boyunca insanlar bir arada yaşayarak toplumsal ilişkileri, grupları ve kurumları oluşturmuşlardır (Kongar, 1972). Toplamların devamlılığı ve düzenlenmesi, toplumsal kurumların varlığına ve devamına bağlıdır. Bunun için de en kapsamlı örgüt olan devletten en küçük birimi olan herhangi bir kuruma kadar, tüm kurumlar denetlenmek zorundadır (Bağcıvan, 2011). Türkiye de kurumların denetimi ile ilgili farklı denetim mekanizmaları (yasama, yürütme ve yargı) mevcuttur. Eğitim kurumunun diğer toplumsal kurumlar nezdindeki merkezi pozisyonu eğitimin bir kurum olarak denetimini önemli hale getirir (Toprakçı, 2017). Eğitim denetimi eğitim kurumlarının hesap verilebilirliklerini sağlar, öğrenci ve velilerin güvenliğini artırır ve eğitim sistemini sürekli olarak geliştirme imkânı verir (Gündüz ve Göker, 2017). Türkiye’de bir kurum olarak eğitimin denetimi, yasama denetimi bağlamında TBMM’ye, yürütme (idari) denetimi bağlamında yükseköğretime kadar olan eğitim ve öğretim hizmetleri temelinde MEB’e; Yükseköğretimin denetimi Yükseköğretim Denetleme Kuruluna, yürütmenin dış denetimi açısından ise TBMM’nin Sayıştay’ına bağlıdır. Yargısal denetim ile ilgili olarak, idari yargısal denetim idare mahkemeleri ve Danıştay tarafından, eğitimle ilgili yasaların Anayasaya uygunluğu Anayasa mahkemesi tarafından, adli yargı denetimi ise genel mahkemelerce yapılır. Türkiye’de iç hukuk yolları tükendikten sonra, eğitimle ilgili insan hakları ihlallerine maruz kalan bireyler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvurabilir. Tüm bu denetim mekanizmalarının son yıllardaki yetersizliği karşısında birçok ülkede Kamu Denetimi Kurumu (KDK) diğer bir ifade ile “Ombudsmanlık Kurumu” kurulmuştur. Türkiye’de de KDK, bir denetim mekanizması olarak, vatandaşların kamu kurumlarıyla ilgili şikâyetlerini inceleyen, bu şikâyetlerin çözümüyle ilgilenen ve ilgili kuruma tavsiyede bulunan, bir anlamda kamu yönetiminin denetimini gerçekleştiren özerk bir kamu kurumudur (Atay, 2014).

Eğitim sisteminin işleyişi ve uygulamaları zaman zaman sorunlarla karşılaşabilir ve bireylerin eğitim hakları ihlal edilebilir. Bu durumda, KDK kamu hizmetlerinin yürütülmesinde şeffaflık, hesap verilebilirlik ve adalet ilkelerine uygunluk sağlamak amacıyla önemli bir role sahiptir. KDK vatandaşların kamu hizmetleriyle ilgili şikâyetlerini değerlendirmek, sorunları çözmek ve kamu kurumlarının eylem ve kararlarının yasaya uygunluğunu denetlemekle görevlidir (KDK, 2012). Kurum, eğitim alanında da eğitim hizmetlerinden kaynaklanan şikâyetleri ele almaktadır. Mahkemeler, genellikle yargısal süreçlerde eğitim ile ilgili sorunlara çözüm arayışı için kullanılırken, Kamu Denetçiliği Kurumu daha çok idari süreçlerdeki haksızlıkların giderilmesine odaklanır. Bu bağlamda, KDK’nin eğitim alanında verdiği kararlar hem bireylerin eğitim haklarının korunması hem de eğitim sisteminin iyileştirilmesi açısından ve yargı yükünü hafifletme ve sorunu hızlı çözme bakımından büyük önem taşımaktadır.

Alanyazında Türkiye’de eğitimin bir kurum olarak denetimi ile ilgili çalışmalar vardır. Toprakçı ve Taş (2020) tarafından gerçekleştirilen, eğitim kurumları ile ilgili davalardan okul müdürleri hakkında Yargıtaya temyiz yoluyla taşınmış olanların incelendiği çalışmada, çalışma grubu 2009–2018 yılları arasında okul müdürleri ile ilgili temyiz yoluyla başvuru ve karara bağlanan Yargıtay davalarıdır. Araştırmancının sonucuna göre, incelenen 365 dava başvurusunun %37,8’i personel ilişkin davalardan oluşurken, diğer büyük bir kısmının da görevi kötüye kullanma ile ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Toprakçı ve Akış (2022) MEB personeli ile ilgili olarak Yargıtaya temyiz yoluyla taşınmış dava kararlarının özelliklerini incelemiştir. Araştırma sonucuna göre, karar sayılarının 2014 yılında en yüksek seviyede olduğu, haklarında en fazla Yargıtay kararına ulaşan personelin öğretmenler olduğu, açılan davalarda en fazla sayıda suç türünün vücut dokunulmazlığına ilişkin olduğu ifade edilmiştir. Toprakçı, Beytekin ve Doğan (2018) Yargıtayın özel öğretim kurumlarına ilişkin verdiği kararların incelemiştir. Araştırma sonucuna göre, incelenen 600 kararın özel öğretim kurumu çalışanlarının özlük hakları ile maddi manevi tazminat, kayıtlanma, fikri ve sınai haklar ve servis taşımacılığı gibi konuları kapsadığı tespit edilmiştir. Eğitimin yargı denetimi ile ilişkilendirildiği çalışmaların yanı sıra, eğitimde kamu görevlilerini ilgilendiren veya idari işlemlerle ilgili birkaç araştırma da mevcuttur. Coşkun ve

Toprakçı (2024) Türkiye Cumhuriyeti Danıştayının eğitim ile ilgili kararların incelemişlerdir. Araştırma sonucuna göre, Danıştayın eğitim ile ilgili kararlarının sırasıyla yardımcı hizmetler, eğitim faaliyetleri, danışma ve denetim faaliyetleri ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Toprakçı (2009), öğretmenler ve bazı meslek grupları içinde suç işleme ve suça karışma konularında bir karşılaştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin diğer meslek gruplarına göre suça daha az karıştıkları ve öğretmen ile yöneticiler karşılaştırıldığında ise yöneticilerin öğretmenlere göre daha fazla miktarda suça karıştıkları tespit edilmiştir. Ergün (2022) Danıştay kararlarında eğitim müfettişlerinin sorunlarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim müfettişlerinin disiplin, hiyerarşik yükselme, yapı, mali haklar, yer değiştirme ve yetki şeklinde konularında sorun yaşadığı tespit edilmiştir. Bahsedilen araştırmalar eğitimi idari ve yargısal denetim temelinde ele alan çalışmalardır.

Bu araştırmanın temel amacı, eğitim sistemindeki idari işlemlerle ilgili olarak KDK (Omdusmanlık Kurumu) tarafından yürütülen denetim faaliyetlerinin kapsamını ve etkisini analiz etmektir. Yurtiçi ve yurtdışı çalışmalar incelendiğinde, eğitimde ombudsmanlık sisteminin uygulanabilirliğinin tartışılmasının yurtdışında Türkiye'ye göre çok daha erken başladığı görülmektedir. Ayrıca, yurtdışı çalışmalar (Kruszynski, 1968; Rucker, 1969; Cochran, 1969; Stephen & Brown, 1971; Koslofsky, 1974; Wacker, 1975; Claussen, 2014; Lajos, 2015; Mirta, Sedana & Putra, 2018) ilkokuldan üniversiteye kadar eğitimin her kademesinde ombudsmanlık sisteminin uygulanmasına yönelik önerilerde bulunurken, Türkiye'de yapılan akademik çalışmalar sadece yükseköğretimde ombudsmanlık sistemi üzerinde yoğunlaşmıştır (Engin, 2022; Güray, 2021; Yavuz, 2021; Kaya, 2020; Özerdem, 2018). Bu çalışmalar genel olarak omdusmanlık üzerinde dururken Türkiye'de doğrudan KDK kararları ve eğitim ile ilişkisi Kaya (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, eğitim-öğretimle ilgili, 2013-2015 yılları arasında ombudsmanlık kurumuna yapılan 153 karar raporu incelenmesi ile ele alındığı görülmüştür. Oysa kurumun (KDK) kurulduğu 2013 yılından 2023 yılına kadar olan karar belgelerinin incelendiği kapsamlı bir araştırma olmamasından dolayı, bu konudaki eksikliği kapatması açısından bu çalışma oldukça önemlidir. Bu araştırma, KDK'nin eğitim alanındaki denetim faaliyetlerinin detaylı bir analizini sunarak, eğitimdeki idari işlemlerle ilgili sorunların daha iyi anlaşılmasına ve çözüm önerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Bu temelde "KDK'nin eğitim-öğretimle ilgili kararlarında öne çıkan konular nasıldır?" sorusuna verilen cevabın eğitim politikalarının iyileştirilmesi ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi açısından önemli bilgiler sağlayarak, eğitim sisteminin daha etkili ve verimli bir şekilde işlemesine katkı sağlayacağı umulmaktadır.

YÖNTEM

1- Araştırmanın Modeli

KDK'deki kararlarda eğitim-öğretim ile ilgili öne çıkan konuların neler olduğu ve yıllara göre nasıl bir dağılım gösterdiğini araştırabilmek için yapılan bu çalışma nitel bir araştırma olup, durum deseni temelinde doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. KDK'ye yapılan başvurular sonunda kurumun verdiği kararlar derinlemesine incelenmesi gereken bir olgudur. Dolayısıyla, bu çalışma nitel araştırma için uygundur. Öte yandan, kararlar çeşitli özellikleri bağlamalı nitel araştırmanın çeşitli desenlerinde incelenebilirken, bu çalışmada kararların olduğu haliyle inceleniyor olması durum deseninin tercih edilmesini belirlemiştir. KDK kararlarının doküman hali bu araştırmanın veri kaynağı olarak değerlendirildiğinden, yöntem olarak doküman incelemesi (Bogdan ve Biklen, 1998) tercih edilmiştir.

2- Çalışma Dokümanı

Araştırmanın çalışma materyalinin seçimi için örnekleme yöntemleri kullanılmamıştır. Çalışmanın dokümanlarının tümüne ulaşmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, çalışmanın dokümanını 2013-2023 yılları arasında KDK resmî web sitesinde eğitim-öğretime ilişkin yayınlanan karar belgeleri oluşturmuştur. Çalışmanın yıl aralıkları KDK'nin başladığı yıl (2012) ile bu araştırmaya karar verildiği yıl (2023) esas alınarak biçimlenmiştir. Çalışmada kullanılacak kaynaklara ulaşmak için KDK'nin web

sitesi (<https://www.ombudsman.gov.tr/>) incelenmiştir. İnceleme sırasında, web sitesinde yıllık raporlar, karar yayınları ve otomatik karar arama sekmesi olduğu tespit edilmiştir. Kaynaklar incelenerek araştırmanın problemine uygun bölümler olduğu tespit edilmiştir. Yıllık rapor, karar yayını ve otomatik arama sekmelerinde “eğitim-öğretim gençlik ve spor” bölümlerinin olduğu, bu bölümlerdeki eğitim-öğretim ile ilgili karar metin ve belgelerinin araştırma için uygun olduğu görüşüne varılmıştır. Yıllık rapor ve karar yayınlarında bu metinlerin geçtiği bölümler tespit edilerek başvuru numaraları kaydedilmiş, karar arama sekmesinde ise “eğitim-öğretim gençlik spor” sekmesi kullanılarak arama sadece eğitimi içeren karar metinlerini gösterecek şekilde daraltılmış ve başvuru numaraları kaydedilmiştir. Bu süreçte “gençlik ve spor” ile ilgili karar metinleri araştırmaya dahil edilmemiştir. 2013- 2017 yılları arasında KDK web sitesinde otomatik detaylı arama sekmesi bulunmadığı için, bu yıllar arasındaki kararlara ulaşmak için yayınlanan yıllık raporlar (11 rapor) ve 2013-2016 yılları arasındaki kararları içeren karar yayınları (3 rapor) bilgisayara indirilerek, detaylı bir şekilde okunmuştur. 2017-2023 yılları arasındaki karar metinlerine otomatik karar arama sekmesi kullanılarak ulaşılmış ve ayrıca yıllık raporlar da incelenmiştir. 2023 yılına ait karar metinlerine sadece otomatik karar arama sekmesi kullanılarak ulaşılmıştır çünkü çalışmanın gerçekleştirildiği sırada henüz 2023 yıllık rapor yayınlanmamıştır. Bu belgelerde, eğitim-öğretime ilişkin 1263 adet karar metni olduğu 10.09.2023 tarihi itibarıyla tespit edilmiştir. Bu belgelerin 1041 adedi otomatik karar arama sekmesi kullanılarak, 222 tanesi de yıllık rapor ve karar yayınlarından alınmıştır. Otomatik karar arama sekmesindeki karar belgeleri pdf olarak, yıllık rapor ve karar yayını dokümanları da pdf kitapçık olarak bilgisayara indirilmiştir. Karar belgelerinde yer alan “şikâyetin konusu” bölümleri ayrıntılı olarak okunmuş ve bu süreç karar metni sayısının fazlalığından dolayı üç ay sürmüştür.

3- Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma dokümanları belirlendikten sonra, araştırmacılar tarafından dokümanlarda yer alan “şikâyetin konusu” bölümleri ayrıntılı ve tekraren okunarak veri setleri elde edilmiştir. Veri setleri araştırmanın amacına uygun olarak içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinde temelde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayacağı bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizinde elde edilen verilerin bulguya dönüştürülmesi sürecinde ifadelerden kodlara, kodlardan kategorilere, kategorilerden temalara ve temalardan da araştırmanın problemlerine verilen cevaplara ulaşılır (McMillan ve Schumacher, 2010). Bu araştırmada içerik analizi yapılırken ilk aşamada, veri setlerindeki ifadeler okunmuş ve eğitim-öğretimle ilgili farklı öğeleri ifade eden kodlar oluşturulmuştur. Örneğin, “...Atatürk Üniversitesi: Başvuranın yatırdığı öğrenim harcının iadesi talebi...” ve “...İstanbul Üniversitesi: Başvuranın yapmış olduğu katkı payı ödemelerinin gazi çocuğu için iadesi talebi...” ifadelerinden “harç/katkı payı iade” kodu biçimlenmiştir. “...İnönü Üniversitesi Rektörlüğü: Öğrenim harcının yanlış hesaplandığı gerekçesiyle geçmişe yönelik tahsil edilen “eksik katkı payı bedeli” borcunun kaldırılması...” ve “...Akdeniz Üniversitesi: Ön lisans öğrenimi sayılmamasına rağmen orda geçirdiği eğitim-öğretim dönemlerinin lisans öğreniminden düşülerek lisans öğreniminin 3.yılı olmasına rağmen 5 inci yılıymış gibi harç çıkarıldığı iddiası...” ifadelerinden “harç/katkı payı borcuna itiraz” kodu oluşmuştur. İkinci aşamada, oluşturulan kodlar arasındaki benzerlikler ve farklılıkları dikkate alınarak, bu kodlar birbiriyle ilişkilendirilerek bir kategoride birleştirilmiştir. Örneğin, “Harç/katkı payı iade” ve “harç/katkı payı borcuna itiraz” kodlarından “harç/katkı payı ile ilgili problemler” kategorisi biçimlenmiştir. Daha sonra, “harç/katkı payı ile ilgili problemler” ve “kayıt işlemleri” kategorileri birleştirilerek “eğitim-öğretim süreci” alt teması biçimlendirilmiştir. Son aşamada ise, “eğitim-öğretim süreci” ve “burs/kredi işlemleri” alt temaları birbirleri ile ilişkileri temelinde “öğrenciler” temasını şekillendirmiştir.

4- Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada kullanılan yıllık raporların, karar yayınlarının ve karar belgelerinin güvenilirliğinin sağlanması için Kamu Denetçiliği Kurumunun kendi resmî internet sitesinden faydalanılmış ve

belgelerin orijinallığı korunmuştur. Her ne kadar araştırmada kullanılan raporlar ve karar içerikleri, KDK'nin kendi sitesinde erişime açık bir şekilde bulunuyor olsa da konu ile ilgili yapılabilecek olan araştırmalarda faydalanılmak üzere raporlar ve kararlar, inceleme delilleri olarak saklanıp dış güvenilirliğin artırılması yoluna gidilmiştir. Belgeler KDK'nin web sitesinden bilgisayara indirilmiş ve dosyalar halinde depolanmıştır. Bu şekilde veri kaynaklarının denetlenme olanağı (Houser, 2015; Streubert & Carpenter, 2011) ile araştırmanın onaylanabilirliğinin de artırılması sağlanmıştır. İki alan uzmanı ile yapılan değerlendirme ile kod, kategori ve temalandırma etkileşimi geçerliğe ve güvenilirliğe katkı sağlamıştır (Ganioğlu ve Toprakçı, 2023). Ayrıca, kod, kategori, alt tema ve kategorilerin oluşturulması ve sınıflandırılmasında özellikle görüş birliği sağlanmayan durumlar için üçüncü bir uzman akademisyen görüşü alınmıştır. Bu aşamada yaşanan görüş ayrılıklarını gidermek için Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik analizi formülü [Güvenirlik = Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x100] kullanılmıştır. Analiz sonucuna göre çelişkiler %86 [Güvenirlik= 96 / (96+15) x 100] olarak bulunmuştur. Gerçekleştirilen analizler sonucunda elde edilen veriler yorum içermeden nesnel bir şekilde aktarılmıştır.

BULGULAR

Eğitim-öğretim ile ilgili sorunlara ilişkin özellikle, öğrencilerle ilgili sorunlar, sınav uygulamalarına ilişkin sorunlar, yükseköğretim ile ilgili sorunlar ve MEB'e yönelik sorunlar gibi konu başlıklarının ağırlıklı olduğu gözlenmiştir. Tablo 1'de bu konulara ilişkin dağılım sunulmaktadır.

Tablo 1. Eğitim-öğretim kapsamındaki kararlara ait temaların dağılımı

Temalar	f	%
Öğrenciler	521	41,2
Sınav Uygulamaları	390	30,9
Yükseköğretim	272	21,5
MEB	80	6,4
Toplam	1263	100

55

Eğitim-öğretim alanında alınan kararların konularını biçimleyen temalar, "öğrenciler", "sınav uygulamaları", "yükseköğretim", ve "MEB" olarak Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde, 2013-2023 yılları arasında eğitim-öğretim konusu ile ilgili olarak toplam 1263 karar görülmektedir. Bu kararlar arasında öne çıkan konular, en fazla karar sayısı sıralamasına göre, "öğrenciler" (f=521), "sınav uygulamaları" (f=390), "yükseköğretim" (f=272), ve "MEB" (f=80) şeklinde dağılım göstermektedir.

1. "Öğrenciler" Teması Kapsamının Dağılımı

Çalışmanın bu başlığı altında, kararlarda "öğrenciler" teması kapsamında yer alan alt tema ve kategorilere ilişkin dağılım; temalar, alt temalar ve kategoriler içinde sıklık ve yüzdeler dahil olmak üzere verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. "Öğrenciler" teması ile ilgili dağılım

Tema	Temalar içinde		Alt Tema	Alt temalar içinde		Kategori	Kategoriler içinde	
	f	%		f	%		f	%
Öğrenciler	521	41,2	Eğitim-öğretim süreci	250	47,9	Uygulamalar	90	36
						Harç /katkı payı	58	23,2
						Kayıt işlemleri	54	21,6
						Diploma işlemleri	48	19,2
			Burs ve kredi işlemleri	162	31,2	Burs/kredi/yurt talepleri	96	59,3
						Öğrenim kredisi geri ödeme	66	40,7
			Ders intibak işlemleri	109	20,9	Muafiyet talepleri	85	77,9
						Karar süreci	24	22,1

"Öğrenciler" teması altında yer alan toplam 521 ifadenin 3 alt tema altında toplandığı belirlenmiştir (Tablo 2). Bu alt temalar şu şekilde ifade edilmiştir: "Eğitim-öğretim süreci" (f= 250), "burs ve kredi işlemleri" (f=162), "ders intibak işlemleri" (f=109). Buna göre, eğitim-öğretim ile ilgili kararlarda "öğrenciler" temasında en sık ifade edilen konu "eğitim-öğretim süreci" alt temasında olmuştur. Karar belgelerinde "eğitim-öğretim süreci" alt temasını biçimleyen 5 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısı sıralamasına göre, "uygulamalar" (f=83), "harç /katkı payı" (f=58), "kayıt işlemleri" (f=54), "diploma işlemleri" (f=48), ve "öğrenim materyalleri" (f=7) şeklinde dağılım göstermektedir. "Öğrenciler" temasında ifade edilen diğer bir konu da "burs/kredi işlemleri" alt temasında olmuştur. Kararlarda bu alt temayı biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre, "burs/kredi/yurt talepleri" (f= 96) ve "öğrenim kredisi geri ödeme" (f=66) şeklinde dağılım göstermektedir. "Öğrenciler" temasında ifade edilen son konu ise "ders intibak işlemleri" alt temasıdır. Kararlarda bu alt temayı biçimleyen iki kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre, "muafiyet talepleri" (f= 85) ve "karar süreci" (f= 24) şeklindedir.

2-"Sınav Uygulamaları" Teması Kapsamının Dağılımı

Bu kısımda, kararlarda "sınav uygulamaları" teması kapsamında yer alan alt tema ve kategorilere ilişkin dağılım; temalar, alt temalar ve kategoriler içinde sıklık ve yüzdeler dahil olmak üzere gösterilmiştir.

Tablo 3. "Sınav uygulamaları" teması ile ilgili dağılım

Tema	Temalar içinde		Alt Tema	Alt temalar içinde		Kategori	Kategoriler içinde	
	f	%		f	%		f	%
Sınav Uygulamaları	390	30,9	ÖSYM Sınavları	124	31,8	Sınavın Uygulanması	79	63,7
						Sınav başvuru Sürecinde Yaşanan Sorunlar	27	21,8
						Sınav Sonuçları	18	14,5
			ÖSYM Kurum Sınavları	119	30,5	Sınav sonuçları	111	93,3
						Sınavın uygulanması	8	6,7
			Üniversitelerin Düzenlediği Sınavlar	57	14,6	Sınavın uygulanması	32	56,1
						Sınav sonuçları	25	43,9
			AÖF Sınavları	38	9,7	Ara Sınavlar, Final Sınavları, Bütünleme ve Yaz Okulu Sınavları	27	71
						Sınavın uygulanması	11	29
			Kurum Sınavları	35	9	Sınav sonuçları	26	74,3
						Sınavın uygulanması	9	25,7
			MEB Sınavları	17	4,4	Sınavların uygulanması	9	53
						Sınav sonuçları	8	47

"Sınav uygulamaları" teması altında yer alan toplam 390 ifadenin 6 alt tema altında toplandığı belirlenmiştir (Tablo 6). Bu alt temalar şu şekilde ifade edilmiştir: "Öğrenci Seçme ve Yerleştirme (ÖSYM) sınavları" (f=124), "ÖSYM kurum sınavları" (f=119), "üniversitelerin düzenlediği sınavlar" (f=57), "Açık Öğretim Fakültesi (AÖF) sınavları" (f=38), "kurum Sınavları" (f=35), ve "MEB Sınavları" dır (f=17).

Buna göre, eğitim-öğretim ile ilgili kararlarda "sınav uygulamaları" temasında en sık ifade edilen konu "ÖSYM sınavları" alt temasında olmuştur. Karar belgelerinde "ÖSYM sınavları" alt temasını biçimleyen 3 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısı sıralamasına göre, "sınavların uygulanması" (f=79), "sınav başvuru sürecinde yaşanan sorunlar" (f=27), ve "sınav sonuçları" (f=18) şeklinde dağılım göstermektedir. "ÖSYM kurum sınavları" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre "sınav sonuçları" (f=11) ve "sınav uygulamaları" (f= 8) şeklinde dağılım göstermektedir. "Üniversitelerin düzenlediği sınavlar" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre "sınav sonuçları" (f=111) ve "sınavın

uygulanması" (f=8) şeklinde dağılım göstermektedir. "AÖF sınavları" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre "ara sınavlar, final sınavları, bütünleme ve yaz okulu sınavları" (f=27) ve "sınavın uygulanması" (f=11) şeklinde dağılım göstermektedir. "Kurum sınavları" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre "sınav sonuçları" (f=26) ve "sınav uygulamaları" (f= 9) şeklinde dağılım göstermektedir. "MEB sınavları" alt temasında 2 kategori vardır. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre, "sınavların uygulanması" (f=9) ve "sınav Sonuçları" (f=8) şeklindedir.

3- "Yükseköğretim" Teması Kapsamının Dağılımı

Çalışmanın bu başlığı altında, kararlarda "yükseköğretim" teması kapsamında yer alan alt tema ve kategorilere ilişkin dağılım; temalar, alt temalar ve kategoriler içinde sıklık ve yüzdelik dahil olmak üzere verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 4. "Yükseköğretim" teması ile ilgili dağılım

Tema	Temalar içinde		Alt Tema	Alt temalar içinde		Kategori	Kategoriler içinde	
	f	%		f	%		f	%
Yükseköğretim	272	21,5	İşleyiş	86	31,6	Yönetmelik/karar/uygulamalar	62	72,1
						Ceza/af	24	27,9
			Akademik Personel	77	28,3	Doçentlik	31	40,3
						Bilimsel faaliyetler	28	36,3
						Sınavlar	18	23,7
			Lisansüstü Eğitim	63	23,2	Yüksek lisans	36	57,1
						Doktora	27	42,9
			Diploma İşlemleri	46	16,9	Diploma Denklik	25	54,3
						Diploma Unvan	21	45,7

"Yükseköğretim" teması altında yer alan toplam 272 ifadenin 4 alt tema altında toplandığı belirlenmiştir (Tablo 13). Bu alt temalar şu şekilde ifade edilmiştir: "İşleyiş" (f=86), "akademik personel" (f=77), "lisansüstü eğitim" (f=63), ve "diploma işlemleri" (f=46).

Buna göre, eğitim-öğretim ile ilgili kararlarda "yükseköğretim" temasında en sık ifade edilen konu "işleyiş" alt temasında olmuştur. Karar belgelerinde "işleyiş" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısı sıralamasına göre, "yönetmelik/karar/uygulamalar" (f=62) ve "ceza/af (f=24) öğrenci affı" (f=18) şeklinde dağılım göstermektedir. "Akademik personel" alt temasını biçimleyen 3 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre, "doçentlik" (f= 31), bilimsel faaliyetler" (f=28) ve "sınavlar" (f=18) şeklinde dağılım göstermektedir. "Lisansüstü Eğitim" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre, "yüksek lisans" (f= 36) ve "doktora" (f=27) şeklinde dağılım göstermektedir. "Diploma İşlemleri" alt temasında 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre, "diploma denklik" (f= 25) ve "diploma unvan" (f=21) şeklindedir.

4- "Milli Eğitim" Teması Kapsamının Dağılımı

Bu bölümde, kararlarda "Milli Eğitim" teması kapsamında yer alan alt tema ve kategorilere ilişkin dağılım; temalar, alt temalar ve kategoriler içinde sıklık ve yüzdelik dahil olmak üzere verilmiştir.

Tablo 3. "Milli Eğitim" teması ile ilgili dağılım

Tema	f	%	Alt Tema	f	%	Kategori	f	%
Milli Eğitim	80	6,4	Öğretmenler	40	50	Çalışma koşulları	22	55
						Öğretmenlik yapabilme	18	45
			Eğitim	40	50	Eğitim süreci	36	90
						Eğitim ücreti	4	10

"Milli Eğitim" teması altında yer alan toplam 144 ifadenin 2 alt tema altında toplandığı belirlenmiştir (Tablo 18). Bu alt temalar şu şekilde ifade edilmiştir: "Öğretmenler" (f=104) ve "eğitim" (f=40). Buna göre, eğitim-öğretim ile ilgili kararlarda "Milli Eğitim" temasında en sık ifade edilen konu "öğretmenler" ve "eğitim" alt temalarında eşit sayıda olmuştur. Karar belgelerinde "öğretmenler" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısı sıralamasına göre, "çalışma koşulları" (f=22), ve "öğretmenlik yapabilme" (f=18) şeklinde dağılım göstermektedir. "Eğitim" alt temasını biçimleyen 2 kategori mevcuttur. Bu kategoriler en fazla karar sayısına göre, "eğitim süreci" (f= 36) ve "eğitim ücreti" (f=4) şeklinde dağılım göstermektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın en genel sonucu, Kamu Denetçiliği Kurumu kararları itibarıyla, karşılaşılan sorunların konuları sıklık sırasına göre, "öğrenciler", "sınav uygulamaları", "yükseköğretim" ve "MEB" şeklindedir. Aşağıda, her bir konu başlığı temelinde sorunlar tartışılmış ve öneriler geliştirilmiştir.

KDK kararlarında eğitim ile ilgili konuların ilk sırasında öğrenciler gelmektedir. Yani en fazla sorun öğrencilerle ilgilidir. Kararlardaki "öğrenciler" konusu kapsamında, karar sayısı sıralamasına göre "eğitim-öğretim süreci", "burs ve kredi işlemleri" ve "ders intibak işlemleri" konularının öne çıktığı görülmüştür. Öğrenciler ile ilgili birinci temel sorun eğitim-öğretim sürecidir. Bu kapsamda, uygulamalara yönelik şikâyetlerle, harç-katkı payı problemleri ve kayıt-diploma işlemleri ile ilgili sorunlar vardır. Alanyazında yapılan birçok çalışma (Görmüş, Aydın ve Aydın, 2013; Taşdemir, 2015; Özdemir ve Kaplan, 2017; Arıcı, Ekici ve Efendioğlu, 2019; Kacur ve Atak, 2019) bu sorunların varlığına işaret etmektedir. Öğrencilerle ilgili ikinci temel sorun alanı burs ve kredi işlemleri ile ilgilidir. Bu sorun kapsamında, öğrencilerin burs, kredi şikâyetleri ve yurt talepleri vardır. Öğrencilerin burs konusunda yaşadıkları mağduriyetler medyada da sıklıkla yer alırken (İhlas Haber Ajansı, 2019; Eskişehir.net, 2023; Gazeteduvar.com, 2020) alanyazında da bunu tespitleyen çalışmalar (Yavuzer, Vd., 2005; Donat, Eskiocak ve Koşar, 2019) söz konusudur. Öğrenciler ile ilgili üçüncü temel sorun ders intibak işlemleridir. Bu konu öğrencilerin farklı programlardan veya farklı eğitim kurumlarından gelen derslerin tanınması ve ders kredilerinin aktarılması sürecindeki problemlerini yansıtmaktadır. Pratikte, akademik camiada yaşayanların hepsi bu türden sorunların farkında olmakla birlikte alanyazın ve basına yansıyan sadece birkaç içeriğe (Özoğlu, Gür ve Çoşkun, 2015; Memurlar.net, 2021) rastlanmıştır.

Eğitim-öğretim süreci, Burs ve kredi ve Ders intibak işlemleri konusu ile ilgili olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara aşağıdaki şu öneriler sunulabilir: Eğitim kurumları kayıt işlemlerini basitleştirici, destek hizmetlerini güçlendirici, burs ve kredi olanaklarını artırıcı, kısmi çalışma işbirliği protokolleri geliştirici, ders intibakı konusunda profesyonel rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sağlayıcı ve öğrenci maliyetlerini azaltıcı önlemler alabilirler. Araştırmacılar söz konusu gerekliliklerle öğrenci mutluluğu, motivasyonu ve başarısı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar yapabilirler.

KDK kararlarında eğitim ile ilgili ikinci sırada gelen konu sınav uygulamalarıdır. Kararlarda sınavlar konusu kapsamında, sayı sıralamasına göre "ÖSYM sınavları, ÖSYM kurum sınavları, Üniversitelerin uyguladığı sınavlar, AÖF sınavları ve kurum sınavları" konularının öne çıktığı görülmüştür. Sınav uygulamaları temel sorunlarından ilki merkezi sınavların sonuçları ile ilgilidir. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, merkezî olarak yapılan sınavların geçerlik ve güvenilirliği (Gülleroğlu, 2005; Karakaya, 2007; Tavşancıl ve Karakaya, 2007), kurumlardaki sınavlarda not tespiti (Bilgin ve Sezer, 2009), ölçme araçlarında bulunması gereken temel özelliklerin eksikliklerinden (Can, 2017) kaynaklanan sorun tespitlerine rastlanmıştır. Coşkun ve Toprakçı (2024) tarafından yapılan araştırmada, Danıştayın MEB'e ilişkin eğitim ile ilgili verdiği karar içeriklerinde sınav sonucuna itiraz, sınav sorularının iptali gibi öğrencilerin büyük kısmını ilgilendiren sınav işlemlerinden kaynaklandığı belirtilmiştir. Ayrıca bu sorunların sivil toplum kuruluşları raporları (TEDMEM, 2015) ile gazete haberlerine de yansıdığı (Türkiye, 2022) anlaşılmıştır. Sınav uygulamaları ile ilgili ikinci temel sorun sınavların uygulanması konusudur. Alanyazında gerek üniversiteler arası sınav uygulamaları

farklılıkları (Toprakçı Vd., 2007), Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş ortak sınavlarının uygulanması (Öztürk ve Aksoy, 2024) ve Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı (YDS) ile ilgili sorunları (Polat, 2018) tespit eden çalışmalar olduğu gibi bu sorunların basına yansıdığı da (Ülkar, 2018) görülmektedir. *Sınavlar konusunun üçüncü sonucu ise sınav başvuru sürecinde yaşanan sorunlardır.* Alanyazında ve basında ÖSYM web sitesinin kullanılabilirliğinin düşüklüğü (Ergül ve Durdu, 2017) ve başvurularında alınan sınav ücreti sorununu (Memurlar.net, 2018) tespit edildiği anlaşılmaktadır. Sınavlar konusunun son sonucu engelli öğrencilerin yaşadığı problemlerdir. Alanyazında, sınavlarda engelli öğrencilerin sınavda okuyucuya bağımlı oldukları ve görevlilerin davranışlarının, niteliklerinin, okuma becerilerinin, okuma hızının ve branşının sınav başarılarını etkilediklerin tespit edildiği (Şenel, 2015; Doğuş, Aslan ve Çakmak, 2020) görülmüştür.

Merkezi sınav sonuçları, Sınav uygulamaları, Sınav başvuru sürecindeki teknik sorunlarla ve Engelli öğrenciler ile ilgili olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara aşağıdaki şu öneriler sunulabilir: Eğitim kurumları ölçme ve değerlendirme süreçlerinin bilimsel ve şeffaf hale getirilmesi, öğrenci itirazları etkin bir şekilde ele alınması, sınavların adil ve güvenilir bir şekilde uygulanması, teknik sorunların minimize edilmesi ve öğrencilerin başvuru sürecini sorunsuz bir şekilde tamamlamaları için kullanıcı dostu bir altyapı (internet, yerler, görevliler) oluşturulması ve engelli öğrencilere uygun düzenlemeler yapılması gibi faaliyetlerde bulunabilirler. Araştırmacılar tarafından da söz konusu gerekliliklerle öğrenci mutluluğu, motivasyonu ve başarısı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar yapılabilir.

KDK kararlarında eğitim ile ilgili üçüncü sırada gelen konu yükseköğretimdir. Kararlardaki yükseköğretim konusu kapsamında, karar sayısı sıralamasına göre işleyiş, “akademik personel, lisansüstü eğitim ve diploma” konularının öne çıktığı görülmüştür. *Yükseköğretim konusunun birinci temel sonucu işleyiş ile ilgilidir.* İşleyiş sorunu ile ilgili kararlar, üniversitelerin yönetim, düzenleme ve uygulama süreçlerinde yaşanan zorlukları ve çelişkileri yansıtmaktadır. Bu yansının alanyazındaki birçok çalışmaya da (Bozan, 2019; Kölgelir ve Türk, 2022; Sallan ve Gül, 2014; Şahin, Zoraloğlu ve Fırat, 2010) konu olduğu görülmektedir. *Yükseköğretim konusunun ikinci temel sonucu akademik personel ile ilgilidir.* Özellikle doçentlik süreçleri üzerine alınan kararların yoğunluğu, akademik kariyerlerin ve unvan atamalarının titizlikle ele alınması gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu tespitin alanyazında (Tuncer Vd., 2018) ve sendikal davalara konu olması da (Eğitimciler Birliği Sendikası, 2023) dikkat çekicidir. *Yükseköğretim konusu ile ilgili üçüncü sonuç lisansüstü eğitimidir.* Lisansüstü eğitim ile ilgili kararlar, yüksek lisans ve doktora programlarına ilişkin süreçlerde yaşanan talepleri ve sorunları yansıtmaktadır. Bu sorunları çeşitli içeriklerle tespit eden birçok araştırma (Tonbul, 2017; Bayar ve Duran, 2019; Çoruk, Çağatay ve Öztürk, 2016; Doğusan, 2003; Karaman ve Bakırcı, 2010; Demir ve Tok, 2016; Şahal ve Toprakçı, 2024) söz konusudur. *Yükseköğretim konusunun son sonucu diploma denklik işlemleridir.* Diploma denklik işlemleri konusu, öğrencilerin diplomalarının ve unvanlarının tanınması ve değerlendirilmesi süreçlerini yansıtmaktadır. Bu sorun o kadar ciddi boyutlara ulaşmıştır ki, “Diploma Denklik Mağdurları Derneği” (diplomadenklik, 2024) bu durumda olan öğrencilere yardım etmek için kurulmuştur. Dernek Başkanı Ahmet Özdemir yaptığı açıklamada, 2023 yılı itibarı ile 104 bine dayanan denklik mağduru genç olduğunu, YÖK’ün neredeyse her yıl yönetmelik değişikliğine giderek ve yönetmelikleri de geriye yürüterek mağdur sayısını artırdığını, Anayasa’nın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine rağmen aynı sınıftan, aynı şartlarda mezun olan öğrencilere bile farklı farklı kararlar verdiğini belirtmiştir. Kürtül Vd. (2021) uluslararası öğrencilerin kayıt sonrası sürecinde yaşadığı önemli bir sorunun denklik meselesi olduğunu belirtmiştir. Bir haber sitesinde yer alan habere göre (Memurlar.net, 2023), yurt dışı öğrenci kabul kontenjanından yararlanarak kayıt hakkı kazanan uluslararası öğrencilerden lise denklik belgesi isteneceğine dair YÖK tarafından konulmuş bir kuralın bulunmadığı, bu hususta öğrencilere zorluk çıkarılmamasını ve öğrencilerin bu belgeyi zamanında sunamamalarından kaynaklı kayıtlarının silinmemesinin istenmesine rağmen, bazı üniversitelerin bu konudaki tutumunda herhangi değişiklik olmamıştır.

Yükseköğretimde işleyiş, akademik personel, lisansüstü eğitim Diploma denklik işlemleri konusu ile ilgili olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara aşağıdaki şu öneriler sunulabilir: Yükseköğretim

kurumları yönetmelik ve kararları daha anlaşılır ve uygulanabilir hale getiren, dijital platformlarda erişilebilir yapan ve sürekli güncelleyen, diploma denklik işlemleri ve akademik personel ile ilgili bütün işlemleri adil, yasal, bilimsel ve liyakati ön plana çıkarıcı bir formata dönüştüren, lisansüstü eğitimin niteliğini artıran çaba ve girişimlere öncelik vermelidirler. Araştırmacılar söz konusu gerekliliklerle akademik personel ve öğrenci mutluluğu, motivasyonu ve başarısı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar yapabilir.

KDK kararlarında eğitim ile ilgili dördüncü sırada MEB konusu gelmektedir. MEB konusu kapsamında, karar sayısı sıralamasına göre "eğitim süreçleri ve öğretmenlerle" ilgili konularının öne çıktığı görülmüştür. MEB konusunun birinci sonucu eğitim sürecidir. Eğitim süreci konusu incelendiğinde, öğrencilerin eğitim süreçleriyle ilgili talep ve şikâyetlerin yoğunluğu görülmektedir. Bu sorunların sık sık yapılan sistem değişikliklerinden kaynaklandığını alanyazında tespit edici araştırmalar (Gürbüztürk, 1990; Kara, 2020; Taşdemir, 2015; Gedikoğlu, 2005) ve basına yansıyan içerikler (Memurlar.Net, 2023) mevcuttur. MEB konusunun ikinci sonucu öğretmenlerdir. Öğretmenler konusunda, çalışma koşulları, sınav görevleri, ödemeler ve unvan değişiklikleri gibi konularda yaşanan taleplerin ve şikâyetlerin yoğunluğu görülmektedir. Alanyazın (Kamubiz, 2024; Şener, 2018; Elçiçek ve Yaşar, 2016; İlğan, 2013; Karataş ve Çakan, 2018; Demir ve Arı, 2013) ve basın (Evrensel.net, 2023; Öğretmenlersitesi.com, 2023) bu sorunların somutlayıcı bir şekilde de ortaya koymaktadır.

MEB’nda Eğitim-öğretim süreci ve Öğretmenler konusu ile ilgili olarak uygulayıcılara ve araştırmacılara aşağıdaki şu öneriler sunulabilir: MEB’nın öğrenci merkezli eğitim modeline geçişi, bilimsel bir eğitim öğretimi sağlayıcı, teknolojinin eğitimde etkin oldurucu, eğitim kurumlarının yönetimi ve denetimini uzmanlaştıracı, öğretmen alımında bilimsel ve adil tutum takınıcı, öğretmen yetiştirmede üniversitelerin eğitim fakülteleri mezunlarını öncelleyici, eğitim personelinin tümü için sürekli bir eğitim olanağı sağlayıcı ve personelin tümünün ücret, sosyal güvenlik ve çalışma şartlarını düzeltici, üniversitelerin ilgili bölümleriyle sürekli bir işbirliği içinde olucu faaliyetlerde bulunması önerilebilir. Araştırmacılar söz konusu gerekliliklerle MEB personeli ve öğrenci mutluluğu, motivasyonu ve başarısı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar yapabilirler.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Arıcı, F., Ekici, Ö. ve Efendioğlu A. (2019). Üniversite öğrencilerinin üniversite eğitimi ve yaşamına ilişkin problemleri: bir durum çalışması. *İleri Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 79-95.
- Atay, E. E. (2014), Hukuk devleti ilkesi ışığında idarenin denetimi ve Kamu Denetçiliği Kurumu. *Ombudsman Akademik Dergisi*, 1, 1-30.
- Bağcıvan, E. (2011). Üniversitelerde eğitim öğretimin denetimi (bir model önerisi). Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Bayar, A. ve Duran, E. (2019). Lisansüstü eğitimde nitelik sorunları. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*. 7(20), 219-240.
- Bilgin, H. ve Sezer, Y. (2009). Not tespit davaları. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 81, 19-28.
- Bogdan, C. R. and Biklen, K. S. (1998). *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*. Allyn and Bacon.
- Bozan, M. (2019). Türkiye’nin üniversite gerçeği ve bir öneri. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 35-42.
- Can, E. (2017). Öğrenci görüşlerine göre merkezî sınavların etkilerinin belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(58), 108-122.
- Claussen, C.L. (2014). The Evolving Role of the "Ombuds" in American Higher Education. In: Li, Q., Gerstl-Pepin, C. (eds) *Survival of the Fittest. New Frontiers of Educational Research*. Springer, Berlin, Heidelberg. Erişim adresi: https://doi.org/10.1007/978-3-642-39813-1_7
- Cochran, L. H. (1969). An Ombudsman for urban schools. *The Bulletin of the National Association of Secondary School Principals*, 53(335), 57-64. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1177/019263656905333508>
- Coşkun, A. ve Toprakçı, E. (2024). Türkiye Cumhuriyeti Danıştay’ının eğitim ile ilgili kararlarının incelenmesi. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 8(1), 138-158.

- Çoruk, A., Çağatay M. ve Öztürk, H. (2016). Lisansüstü eğitimde kayıt ve devam sorunları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016, 9/1.
- Demir, M. K. ve Arı, E. (2013). Öğretmen sorunları-Çanakkale ili örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 107-126.
- Demir, M. ve Tok, T. N. (2016). Lisansüstü öğrenci görüşlerine göre eğitim denetimi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 102-125.
- Diplomadenklik (2024). Diploma Denklik Mağdurları Derneği. <https://diplomadenklik.org/>
- Doğusan, F. (2003). İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Öğretmenlerin Lisansüstü Öğrenimi Konusundaki Tutumları. Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Doğuş, M., Aslan, C., ve Çakmak, S. (2020). Görme engelli bireylerin merkezi sınav düzenlemelerine ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 219-247.
- Donat, A., Bilgiç, B., Eskiocak, A. ve Koşar, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin sorunları ve çözüm önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* (3), 451-459.
- Eğitimciler Birliği Sendikası (EĞİTİM-BİR-SEN). (2023). Doçentlik başvuru şartlarında yapılan değişikliğe dava açtık. Eğitimciler Birliği Sendikası (EĞİTİM-BİR-SEN). <https://www.ebs.org.tr/haber/docentlik-basvuru-sartlarinda-yapilan-degisiklige-dava-actik/5884>. Erişim tarihi: 10.11.2023
- Elçiçek, Z. ve Yaşar, M. (2016). Türkiye’de ve dünyada öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 12-19.
- Engin, S. (2022). Üniversite Ombudsmanlık Sistemi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği: Bir Model Önerisi. Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Ergün, H. (2022). Eğitim müfettişlerinin sorunları. *Asya Akademik Sosyal Çalışmalar*, 6(21), 42-54.
- Ergül, M. ve Durdu Onay, P. (2017). Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) web sitesinin kullanılabilirlik değerlendirilmesi. *11. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumu*. İnönü Üniversitesi.
- Eskişehir.net Gazetesi (09.10.2023). Öğrenciler barınma konusunda problem yaşıyor. Eskişehir.net. <https://www.eskisehir.net/ogrenciler-barinma-konusunda-problem-yasiyor>. Erişim tarihi: 02.02.2024
- Evrensel.net. (05.10.2023). 5 Ekim Öğretmenler Günü’nde öğretmenler: Yoksul, güvencesiz ve geleceğinden kaygılı. Evrensel.net. <https://www.evrensel.net/haber/500414/5-ekim-ogretmenler-gununde-ogretmenler-yoksul-guvenesiz-ve-geleceginden-kaygili> . Erişim tarihi: 25.11.2023
- Ganioğlu, S. ve Toprakçı, E. (2023). 11. Kalkınma planı, 2022 yıllık program ve MEB 2019-2023 Stratejik Planı’nın eğitim alanı açısından uyumunun incelenmesi. *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi (e-upad)*, 3(2), 23-42. <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.113>.
- Gazeteduvar.com. (09.01.2020). Mezuniyet sevincini kabusa döndüren borç: KYK. Gazeteduvar.com. <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2020/01/09/mezuniyet-sevincini-kabusa-donduren-borc-kyk>. Erişim tarihi: 20.07.2023
- Gedikoğlu, T. (2005). Avrupa birliği sürecinde Türk eğitim sistemi: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 66- 80.
- Görmüş, A. Ş., Aydın, S., ve Aydın, M. (2013). Yükseköğretim kurumlarında öğrenci şikâyetlerinin ve şikâyet yönetiminin değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(3), 167-190.
- Gülleroğlu, D. (2005). Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının yordanmasına ilişkin karşılaştırmalı bir araştırma. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Güray, G. (2021). Türkiye’de öğrenci ombudsmanlığı: Bir örnek olay incelemesi. *Ombudsman Akademik*, 14, 115-149.
- Gündüz, Y. ve Göker S. D. (2017). Eğitim denetimi sürecinde hesap verebilirlik ve şeffaflık uygulamaları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 36(1), 83-93.
- Gürbüztürk, O. (1990). Eğitimde nitelik sorunu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(23), 729- 744.
- Houser, J. (2015). *Nursing research: reading, using, and creating evidence*. (3rd ed.). Burlington: Jones ve Bartlett Learning.
- İhlas Haber Ajansı. (05.01.2024). Koç Üniversitesi’nde öğrencilerden burs protestosu. İhlas Haber Ajansı. <https://www.ihb.com.tr/istanbul-haberleri/koc-universitesinde-ogrencilerden-burs-protestosu-50980403>. Erişim tarihi: 21.04.2024
- İlğan, A. (2013). Öğretmenler için etkili mesleki gelişim faaliyetleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 41-56.
- Kacur, M. ve Atak M. (2019). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes Üniversitesi örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31, 273-297.

- Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu. (14.06.2012). *Resmî Gazete*. (Sayı:28338). Erişim adresi: https://paylasim.ombudsman.gov.tr/dokuman/document/Kamu_Denetciligi_Kurumu_Kanunu.pdf
- Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK). (Ocak, 2024). KDK 2023 yıllık raporu. Kamu Denetçiliği Kurumu. <https://paylasim.ombudsman.gov.tr/dokuman/documentuploads/KDK-Ombudsman-2023-Yillik-Raporu/index.html>.
- Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK). "Başvurular hangi konularda yapılır. [https://www.ombudsman.gov.tr/AnaSayfa/BizeHangiKonulardaBasvurabilirsiniz#:~:text=Kamu%20kurumu%20ve%20kurulu%C5%9Flar%C4%B1n%C4%B1n\(idarenin,'na\(Ombudsmanl%C4%B1%C4%9Fa\)%20ba%C5%9Fvurabilir](https://www.ombudsman.gov.tr/AnaSayfa/BizeHangiKonulardaBasvurabilirsiniz#:~:text=Kamu%20kurumu%20ve%20kurulu%C5%9Flar%C4%B1n%C4%B1n(idarenin,'na(Ombudsmanl%C4%B1%C4%9Fa)%20ba%C5%9Fvurabilir) . Erişim tarihi: 04.03.2024
- Kamubiz.com (20.04.2024). İl milli eğitim müdürü adaletli davranmıyor. Kamubiz. <https://www.kamubiz.com/meb-haber/il-milli-egitim-muduru-adaletli-davranmiyor-h29557.html>. Erişim tarihi: 20.05.2024
- Kara, M. (2020). Eğitim paydaşlarının görüşleri doğrultusunda Türk eğitim sisteminin sorunları. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 1650-1694.
- Karaman, S. ve Bakırcı F. (2010). Türkiye'de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. II, 94-114.
- Karakaya, D. (2007). Yükseköğretime öğrenci seçme sınavının yordama geçerliği. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Karataş, K. ve Çakan, S. (2018). Öğretmenlerin bakış açısıyla eğitim-öğretim sorunları: Bismil ilçesi örneği. *İlköğretim Online*, 17(2), 834-847.
- Kaya, M. (2020). Bir örgütsel ombudsmanlık uygulaması olarak yükseköğretim ombudsmanlık ofisleri. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 159-164.
- Kaya, M. (2019). Eğitim kurumlarında şikâyet yönetimi: Ombudsmanlık raporlarının incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 1-12.
- Kongar, E. (1972). *Toplumsal Değişme*, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Koslofsky, N. (1974) The critical role of the Ombudsman. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 48:7, 399-401, DOI:10.1080/00098655.1974.11478530. Erişim adresi: <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080%2F00098655.1974.11478530>
- Kölgeliler, Y. Ö.ve Türk, G. D. (2022) Türkiye'deki devlet üniversitelerine yönelik online şikâyetler üzerine bir değerlendirme: Şikayetvar.com örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (e-gifder)*, 10 (2), 662-699.
- Kruszynski E. (1968). An Ombudsman for public education. *Journal of Social Sciences*. Vol. 50, No. 3. Erişim adresi: <https://www.jstor.org/stable/i20372259>
- Kürtül, İ., Kapağan, E., Kundakçı, M., ve Bacaklı, Y. (2021). Türkiye'nin uluslararası öğrenci stratejisi: Mevcut durum analizi ve sorunların çözümüne yönelik öneriler. *Journal of History Culture and Art Research*, 10(1), 113-131.
- Lajos, A. T. (2015). The role of ombudsman for educational rights in Hungary. *11 Int. J. Educ. L. & Pol'y*, 47(2) Erişim adresi: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/ijelp11&div=9&id=&page=>
- McMillan, J. H. & Schumacher, S. (2010). *Research in education: Evidence-based inquiry* (7th ed.). Pearson, New York.
- Memurlar.Net. (10.12.2023). MEB'de yeni sorun: Çizelgede var ama müfredatı yok. Memurlar.Net. <https://www.memurlar.net/haber/1077702/meb-de-yeni-sorun-cizelgede-var-ama-mufredati-yok.html>. Erişim tarihi: 12.12.2023
- Memurlar.Net. (10.11.2023). YÖK uyarısına rağmen uluslararası öğrenciler üniversitelerdeki kırtasiyecilik anlayışını aşamıyor. Memurlar.Net. <https://www.memurlar.net/haber/1077951/yok-uyarisina-ragmen-uluslararasi-ogrenciler-universitelerdeki-kirtasiyecilik-anlayisini-asamiyor.html>. Erişim tarihi: 12.11.2023
- Memurlar.Net. (22.03.2021). Açık öğretimde muafiyet. Memurlar.Net. <https://www.memurlar.net/haber/175664/acik-ogretimde-muafiyet.html> . Erişim tarihi: 03.11.2023
- Memurlar.Net. (28.09.2018). Adaylar ÖSYM'yi ombudsmana şikayet etmeli. Memurlar.Net. <https://www.memurlar.net/haber/522788/adaylar-osym-yi-ombudsmana-sikayet-etmeli.html>. Erişim tarihi: 10.10.2023
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis*. Sage Publications.

- Mirta, I. W., Sedana, I. D. G. P. & Putra, A. A. G. W. (2018). The role of the Ombudsman of The Republic of Indonesia, The Representative of Bali Province, in organizing educational services in SMPN 2 Gianyar. *SINTESA. Jurnal Ilmu Sosial dan Ilmu Politik*. 9(1), 32-34. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.22225/wmbj.1.1.1008.1-8>
- Öğretmenler Sitesi. (06.04.2024). Yıllara göre öğretmen atama sayıları: Hangi yıl kaç öğretmen atandı? Öğretmenler Sitesi. <https://www.ogretmenlersitesi.com/yillara-gore-ogretmen-atama-sayilari-hangi-yil-kac-ogretmen-atandi#>. Erişim tarihi: 10.05.2024
- Öğretmenler Sitesi. (26.09.2023). Gerçek öğretmenler odası sorunları. Öğretmenler Sitesi. <https://www.ogretmenlersitesi.com/gercek-ogretmenler-odasi-sorunlari#>. Erişim tarihi: 15.11.2023
- Özdemir, F. ve Kaplan A. (2017). Öğretmen adaylarının bakış açısından Türk eğitim sisteminin sorunları ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(28), 577-592.
- Özdemir, F. (2018). Dünyada yükseköğretim sisteminde ombudsmanlık kurumunun gelişimi ve Türk yükseköğretim sisteminde ombudsmanlık sisteminin getirilmesine dair öneriler. *Elektronik Siyaset Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 42-53.
- Özoğlu, M., Gür, B., ve Coşkun, İ. (2015). "Factors influencing international students' choice to study in Turkey and challenges they experience in Turkey", *Research in Comparative & International Education*. 10(2), 223-237.
- Öztürk, F. Z. ve Aksoy, H. (2014). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş modelinin 8. sınıf öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi (Ordu ili örneği). *Öndokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 439-454.
- Polat, M. (2018). Akademisyenlerin Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı'nın (YDS) geçerliğiyle ilgili tutumlarının belirlenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 76-83.
- Rucker, D. P. (1969). The Ombudsman: A tentative problem processing service model for public education: An exploratory study of the ombudsman and related institutions preliminary to the consideration of a model problem processing service that is applicable to public education. *University of Southern California ProQuest Dissertations Publishing*. Erişim adresi: <https://www.proquest.com/docview/302452976?pqorigsite=gscholar&fromopenview=true>
- Şahal, G. ve Toprakçı, E. (2024). *Eğitim yönetimi ve denetimi tezsiz lisansüstü eğitimi sürecinde yaşanan sorunlar*. Selcuk 11th International Conference on Social Sciences, December 13- 15, 2024- KONYA. Bildiri Kitabı, Academy Global Publishing House, ISBN NR: 978-625-5962-00-3, ss.285-307. Erişim 1: https://www.selcukkongresi.org/_files/ugd/797a84_2f9ab514b011443cb3463ab924ce33af.pdf Erişim2: <https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2024/12/sahal-toprakci2024.pdf>
- Sallan, Gül, S. ve Gül, H. (2014). Türkiye'de yükseköğretimin gelişimi, güncel durumu ve eleştirisi. *Toplum ve Demokrasi*, 8(17), 51-66.
- Stephen, W. Brown & Russel F. Dyer (1971). The Ombudsman in the educational hierarchy, the clearing house. *A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 46(4), 234-238, DOI: 10.1080/00098655.1971.11478034. Erişim adresi: <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080%2F00098655.1971.11478034>
- Streubert, H. J. & Carpenter, D. R. (2011). *Qualitative research in nursing*. (5th ed.). Philadelphia: Lippincott Williams ve Wilkins.
- Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R. ve Fırat, N. Ş. (2010). Üniversite öğrencilerinin eğitimsel amaçlarına ulaşmalarını etkileyen etkenlere ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 133-154.
- Şenel, S. (2015). Görme engelli öğrencilerin üniversite girişi sınavı deneyimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 13-24.
- Şener, G. (2018). Türkiye'de yaşanan eğitim sorunlarına güncel bir bakış. *Milli Eğitim*, 218, 187-199.
- Taşdemir, M. (2015). Öğretmen adaylarının Türk milli eğitim sistemi üzerine algıladıkları sorunlar. *Turkish Studies*, 10(7), 881-898.
- Tavşancıl, E. ve Karakaya, İ. (2007). Ortaöğretime ait bazı değişkenlerin ve cinsiyetin yükseköğretimdeki öğrencilerin akademik başarılarını yordama güçlerine ilişkin bir araştırma: Öğrenci görüşlerine göre merkezî sınavların etkilerinin belirlenmesi. *XVI. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Özetleri*, s. 239. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat.
- TEDMEM (2015). *Türk Eğitim Derneği Düşünce Kuruluşu 2015 Eğitim değerlendirme raporu*. TEDMEM Yayınları, Ankara.

- Tonbul, Y. (2017). Sosyal Bilimler Enstitülerinin lisansüstü eğitimin niteliğini artırmadaki rolü. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 150-162.
- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Toprakçı, E. ve Taş, Ş. (2020). Yargıtay'ın okul müdürlerine ilişkin verdiği kararların incelenmesi, *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 20-40. Retrieved from <http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1085768>
- Toprakçı, E., Baydemir, G., Koçak, A. ve Akkuş, Ö. (2007). Eğitim fakültelerinin eğitim-öğretim ve sınav yönetmeliklerinin karşılaştırılması. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, 5-7 Eylül 2007 Bildiri Kitabı-2 S.111-119. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Tokat/ Türkiye.
- Toprakçı, E. ve Akış, İ. (2022). Yargıtay'ın milli eğitim bakanlığı personeline ilişkin verdiği kararların incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 108-134. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2401676>
- Toprakçı, E. (2009) *Öğretmenlerin suç karnesi- yargı kararlı gazete haberleri ölçütünde karşılaştırmalı bir analiz*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, IV. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, Bildiri Kitabı, 14-15 Mayıs 2009 (ss. 475-487) Erisim:<https://www.erdaltoprakci.com.tr/wp-content/uploads/2020/05/suc-karnesi.pdf>
- Toprakçı E., Beytekin, O.F. ve Doğan, M. (2018). Yargıtayın özel öğretim kurumlarına ilişkin verdiği kararların incelenmesi- *Turkish Studies Educational Sciences* 13(19), 1781-1795. Erişim: http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1904353625_96Toprak%C3%A7%C4%B1Erdal-egt-1781-1795.pdf
- Tuncer, M., Dikmen M., Tanaş R., Bahadır F., Temur M. ve Uluğ H. (2018). Doçentlik süreci ve bazı akademik kadrolardaki düzenlemelere yönelik öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies Educational Sciences*, 13(11), 1311-1335.
- Türkiye.com. (01.07.2022). KPSS'de oklar iptal ediliyor: ÖSYM'de havuz problemi. Türkiye.com. <https://arsiv.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/kpssde-oklar-iptale-cikiyor-osymde-havuz-problemi-ayni-yayinevinin-sorulari-nasil-soruldu-892020>. Erişim tarihi: 06.07.2023
- Ülkar, E. (03.07.2018). Liselere yerleştirmede ilk gün şikayet yağdı. Hürriyet. <https://www.hurriyet.com.tr/egitim/liselere-yerlestirmede-ilk-gun-sikayet-yagdi-40913225>. Erişim tarihi: 15.07.2023
- Wacker, C. A. (1975). The role of the student ombudsman as perceived by position incumbents in selected urban high schools. The Pennsylvania State University ProQuest dissertations publishing. Erişim adresi: <https://www.proquest.com/docview/302789056/citation/1D3498FF76204D19PQ/1?accountid=191755>
- Yavuz, C. (2021). Üniversite ombudsmanlığı. *Ombudsman Akademik*, 14, 151-169.
- Yavuzer, H., Meşeci F., Demir İ. ve Sertelin Ç. (2005). Günümüz üniversite gençliğinin sorunları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 79-91.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri: Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır

Etik Kurul Kararı: Çalışmanın yazarları olarak, özgün bir çalışma üretildiğini; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallarına uygun davranıldığını; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterildiğini ve bu kaynaklara kaynakçada yer verildiğini; kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapılmadığını, çalışmanın Committee on Publication Ethics (COPE)' in tüm şartlarını ve koşullarını kabul ederek etik görev ve sorumluluklara riayet edildiğini beyan ederiz.

Yapay Zekâ Kullanımı Bildirimi: Makalenin hiçbir kısmında yapay zekâdan yararlanılmamıştır.